

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Y-ril de Duminecă pe an
— 4 coroane.

Pentru România și
Trălăstare pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nerancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Antisemitismul în Ungaria.

(R). Antisemitismul a existat în Ungaria din vremuri îndepărtate: chiar sub regii din familia arpadiană. Pe atunci deja nobilii, mai ales cei așa zisi «kurta nemesek», cei măruiți, se revoltau împotriva neglijiirilor ce se făceau Ovreii pripășiți în țeară și ajunși, unii dintre ei, cu trecere la Curte ori în fața puternicilor zilei.

Ș'atunci, ca și acum, Ovreii se impuneau prin bani. Ei ajutau adesea cu bani nu numai pe magnații strimtorai, dar adesea și pe deținătorul Coroanei.

Ș'atunci ca și acum, dispuneau de bani nu numai în urma cămătăriei maloneste ce făceau, dar mai ales în urma legăturilor puternice cu coreligionarii lor din alte țări.

Alianța israelită durează în Ungaria nu de azi ori de ieri, ci deja sub arpadini, subregii din Casa de Anjon, și așa mai departe, gemenele ei se înstăpânise asupra finanțelor patriei noastre. Așa că până și Rákoczy, în stăpânirea sa asupra țării, trebuia să menageze pe Ovrei. Ear cât despre «krachul» mare dela începutul veacului XIX., atât provocarea lui la 1811 cât și leuirea de mai târziu, e strins legată cu numele celor mai mari «gescheftari» Ovrei.

Cum aceleași cauze produc același efect: în cazul ce ne preocupă putem zice că după-cum în trecut și-au câștigat influență prin bani și au revoltat pe cei exploatați prin neomenia lor, — nu e greu de prevăzut că și în viitor tot așa se va petrece. Influența lor va crește, va crește în aceeași măsură și îndrăzneala lor; și ca consecință antisemitismul, ura contra păcatelor rasei semite va crește și el!

Că ce putere au ei în lume, s'a dovedit clar când cu afacerea Dreyfuss. Că ce putere au în statul ungar, s'a dovedit când cu votarea proiectelor de legi politico-bisericești: Rotschild cu afiliații săi din Ungaria și din toată lumea a biruit asupra voinței creștinilor, dintre cari nimeni n'a voit legile politico-bisericești!

E natural deci ca antisemitismul să crească în Ungaria. Și afirmarea noastră, că el de fapt și crește, nu este un paradox nici chiar când am face o asemănare cu cele petrecute după Tisza—Eszlár. Pentru-că dacă azi manifestațiunile antisemite nu mai sunt violente ca pe vremea, căreia caracter i-a imprimat Istóczy și numeroșii săi aderenți din Dietă și din toată țeara, aceasta încă nu însemnează că lupta contra semitismului a încetat, ci numai că ea a luat altă formă.

Până pela anul 1880, în Austria până la 1900, lupta contra ovreismului avea o formă demagogică. D'atunci încoaie însă lupta se poartă pe un teren mai sănătos, științific așa zicând. Corifeii antisemiți nu se mărginesc a

denunța ticăloșiile semite, ci propun măsuri de apărare, măsuri preventive. Organizarea agrarilor maghiari, așa zisul «Országos szövetkezet» în vederea miseriilor financiare și întreaga acțiune ruteană nu este de cât un antisemitism; se înțelege, nu antisemitism ofensiv, ca înainte vreme, ci defensiv! Pentru-că, în definitiv, nu poate nimeni lupta cu scopul să extirpeze pe Ovrei, căci ținta finală e să se deștepte poporul, ca să nu se mai lase exploatat, ori unde e deșteptarea grea, poporul să fie îngrădit, apărut contra haitei semite. E destul, în privința aceasta să ne gândim la atacurile presei așa zise «liberale» și acelei kossuthiste, ajunse pe mâna Ovreilor, pentru-că să ne dăm seama de necasul Ovreilor că prin acțiunea agrarilor și a lui Egan li-se taie apa dela moară. Ear ciunții odată pe teren economic, desigur li-se va reteza și influența politică.

Azi lupta aceasta se petrece încă destul de liniștit și opinia publică maghiară pare că esită încă a lua atitudine mai hotărâtă în contra Ovreilor.

Cauza esistării o știm cu toții: Ovreii sunt stăpâni peste finanțele țării. Ei au pus apoi stăpânire peste presa maghiară și cu bani mulți au organizat o supra-publicație asupra publicațiilor maghiari cari au dat alarma în privința primejdiei hazarilor. Bartha Miklós, Kaas Ivor, și alții, cari scriu pela «Magyarország», «Alkotmány» și «Budapesti Hirlap», sunt zilnic țintă de atac a presei ovreiești. Ori îi învingem, atacându-i fără milă și calomniându-i cu nerușinare, ori îi convințim — cu bani, pare că și-au zis matadorii jidan. Se pare însă că articolele din «Pester Lloyd», «Pesti Hirlap», «Budapesti Napló» și alte foi unde Jidanii dau tonul, rămân fără efect și curentul antisemit își urmează cursul. Voluminoasa lucrare din care Bartha a dat deja părți în serii de articole ce a publicat, este la tot cazul caracteristică. Un deputat maghiar să îndrăznească a descoperi crimele Ovreilor, pe cari deocamdată îi numește hazari, este un lucru ce nu s'a întâmplat în cești din urmă douăzeci ani. Adevărat că în organul principal al partidului său, în «Magyarország», n'a prea îndrăznit să dea pe față isprăvile Ovreilor. A scris însă în «Ellezék» din Cluj, de unde «Alkotmány» le reproduce cu așa comentariu, încât numai este nici o îndoială: independenții ugroniști sunt perfect înțeleși atât cu partidul popular cât și cu liberalii agrari. Ei lucrează după un anume plan în comun stabilit, pentru a combate primejdia semită.

Ear sfârșitul acestei lupte nu poate să fie altul decât cel din Viena: răpunerea Ovreilor. Se înțelege, aceasta după o luptă condusă cu tact dar și cu stăruință de fer, căci însușirea rasei ovreiești este nu numai îndrăzneala ofensivă, dar și defensivă: crezi că l'ai nimicit și a doua zi își ridică earășii capul.

Până să se ajungă la rezultatul final, credem că lupta va trece — trebuie să treacă — prin faza în care se află acum antisemitismul din Franța:

elementele naționale să-și dea mâna și umăr la umăr să stea pentru a învinge semitismul! Așa că dacă nu la algerile viitoare, dar la alte alegeri vi trebuie să se facă grupări cari se vor diferenția aproape numai pe chestiunea emanciparea economică și politică de sub mâna Ovreilor, ear alții — încoștenți ori plătiți — vor susține și mă pe departe spiritul pervers d'acum, ca sub eticheta de «liberalism» și «democrație» a propagat șovinismul, ura de rassă deci, între popoarele autotone ale țării, ca astfel să i-se ia stămni caracterul lui creștin și poliglot.

Ungurii vor trebui să înțeleagă că nu mai merge așa, ci puterile semitismului trebuie să i-se pună capăt. Ear în această luptă de apărare găsi-vor aderenți sinceri și entusiaști între toate naționalitățile din patrie.

Răcori de Nemți. «Magyarország» e foarte jalnic dispus de faptul că în Brașov, fost ales deputat pentru Dietă Sasul verde Lutz Korodi. Pentru a-l preveni față cu amărăciuni și mai sfâșietoare de patriotism, pe «Magyarország» un ziar german reflectează:

Cum o să i-se mărească supărarea dacă toamnă va vedea în rind și pe al doile orator popular, avocatul Dr. Carol Lurt: Lucru desolator în afacere este, mai ales, prin aceste alegeri, definitiva fuziune celor două partide de înainte, devine mai eclatantă. Germanii, ca Germanisunt deja oameni neplăcuți, dacă nu tocni de nesuferit, bucată de bucată. Dar poi Germanii reuniți, — aceasta trece pestori ce «rațiune de stat»...

Un alător bănățean în Rusia (1770—1)

N. Iorga.

(Urmare).

Cea sufletească curvie, etc. [Cele patru icaune patriarcale sînt fără Roma]. Așași voi prin țara Ardealului și prin alte țări, precumu părinții vostri și voi bineștiți, cari sîntu acum până la 70 de ani, într'aceaia vreme era un Athanasie Mitropolit al Ardealului din Belgrad. Acesta iu eșit din Bisereca Răsăritului și au întit întru întunereculu Bisericii Apusului, în zilele Împăratului Leopold, adesea s'au făcut unit cu popistașii și așa, pogorându-să în Ardeal, au unit pe protopopi și pe preoți, iară voi poate fi că n'ați știut, că de cătră voi s'au tănuit, numai ce s'au arătat ca lupul îmbrăcat în piele de oae. Urgiia lui Dumnedzeu încă i-să arăta acestui Athanasie, că în scurt îi luară latinii mitropolia, zicând cătră dănsul: Nu poți fi tu Mitropolit, ce numai episcop, de vreme ce ești într'o credință cu noi; să te cunoști pre tine de acum înainte supus Mitropolitului nostru al Strigonii. Și așa au rămas. A doua urgiă dumnezeiască: după moarte lui desgropându-l, l-a găsit întreg afurisit.

După dănsul au statut în Scaunul Vlădicesc unu Ioan Patachi, baron, neam din popistaș, fiind scrisoare și limba românească, lăsindu-ș barba și mustațele împreună cu părul să crească. Cărea după lege lor iaste împotriva papi, și a besericii lor, și svatul lor cel plin de vicie-

șugă, vrând printr'ansul să vă amăjască pe voi, precum și diavolul în chipul său nu putea să amăjască în raiul pămîntesc pe Adam și pre Eva, ci să îmbracă în șarpe... După acesta stătu archiereu Ioan Clainu de la Sad, neam de Român prost; pre acesta îl sili papa ca să culce sinexariul vechiu și să șteargă poshalia, care sfinții părinți la săboriul a toată lume de la Nicheia, prinu povățuirea Duhului sfint, l-au tocmiț să să ție de credincioșii Bisericii Răsăritului până în veci... Iară papa poruncisă ca să ție Românii din Ardeal sinaxariul nou, care l-au fost tocmiț Grigorie Papos cu înțalepciunea lui cea din afară, la săboriul de la Trident... Acest Archiereu Clainu începă însușu a tălculu logofetilor săi și, așa tălcuind, căzu pre dănsul unu cutremur și o groază, pierzându-ș știința minții sale; i-să mută gura cătră ceafă; la câteva zile vinindu-ș în fire, hotără întru sine cum că noi multu niiau cu popistașii nu o va ținea și cu prilej va descoperi tuturor, ca toți câți s'au amăgit întru aceiaia lege popistașască să iasă, și îndată au început, cu multă credință și cu lacrimi înălțând rugăciuni cătră dumnedzeu. Ca să nu să lașe Dumnezeu norodul său întru acel eres al papii întunecați. Iară Dumnezeu ca un milostiv priimi rugăciunile lor și să arată sanin /sic/ pe ceriū o stea cu coadă.

Nu mult trecu, și prin Banatū au intrat în Ardeal un călugăr pusnic, anume Visarion, propovăduindu-vă voao și descoperindu-vă voao să eștiți din lege popistașască și să vă țineți credința lui Hristos și Sf. Maici Bisericii a Răsăritului, prin carea v'ați născut prin svântul Botezū. Cei mai mulți ați ascultat propovedanie aceluși prē cuvios părintele, pre carele bineștiți ce viață sfântă avea, și însăși popistașii, elevantindu-l, zicea că iaste un amăgitoriu și din slujile lui Antihrist. Iară Bisereca Răsăritului, cu Ioan Bogislovul răspunde popistașilor... Acest pusnic pre Isus Hristos l-au mărturisit, iată că iaste Duhū de la Dumnedzeu trimis. Și după-cum, cu poruncă crăiască scotând pre acest pusnic din Ardealū afară, știți că părinții vostri și dintre voi ați răbdat legături și temeite și preste scurt v'ați întorsū iară la unăție cu popistașii... Știți că unii v'ați plecat pentru ca să vă dăruiască deregătorii, alții pentru că au fost bogați, unii pentru sărăcia...

Știți că atunci Vlădica Clainu au pribegit la Roma, unde să află și astăzi. Era un Petru Aron; care au învățat la Roma în 9 ani, adăpându-să din isvoarele ereticului papi; au venit în Ardeal să ție Scaunul Vlădicescū adesea vicariș, silindu-se în tot chipul, cu multe feliori de muncă gonind și stricând Bisereca Răsăritului. Înțalegându-să Papa cu crăiasa s'au socotit să pue pe vicarișu acesta Vlădica, Iară Clain Vlădica din Roma n'au vrut să-ș dea scaunulū său altuia fără de judecată și au trimis din Roma carte de afurisanie în Blajū, de s'au cetit înaintea a tot clerul și norodul în bisereca, afurisind pre Aronu vicarișulu și pre cei ce nor asculta de elū.

(Va urma).

UN JUDE SE SPALĂ.

Advocatul aradan *Szelle József* e norocos și în nenorocire. Se află în complect faliment, moral și material, și cu toate astea, peste cauza lui senzațională se ridică alta, lăsând pe a lui *Szelle* în al doilea plan. E vorba adevărat de judele Curiei *Kormos Adolf* cel compromis în judecățile sale la Curie față de unele cauze ale avocatului falit *Szelle*.

După știrile telegrafice ale foilor locale eată ce se publică în cauza numitului jude de Curie. *Kormos Adolf* publică adevărat, în chip oficios următoarele:

„Relativ la comunicatul senzațional, adus în *Budapesti Hirlop* și în mai multe foi cotidiene, în legătură cu afacerea *Szelle* din Arad, eu declar, deducțiunile făcute din scrisorile private, ce am purtat cu doamna *Szelle* și care au fost prin indiscreție scoase la iveală, deducțiunile privitoare la poziția mea de jude la Curia regească, sunt bănuiele neîntemeiate. Adevăritatea acestei afirmațiuni din partea mea, va lămurii o cercetare pornită, cum se știe, în contra mea. Eu sunt în contra inițiatorului comunicatului bănuitor voi face fără amânare pașii necesari. — Budapesta, 14 Iulie 1901. *Kormos Adolf*.”

În urma acestei declarații, un raportor din Pesta al ziarelor locale a făcut o vizită judeului *Kormos*, cerându-i informațiuni asupra stării lucrului.

În comunicările sale judele dela Curie, revoltat contra campaniei presei, care l'a tîrît în vileag, spune că întreaga chestia *Szelle* nici n'a fost vre-un proces, ci stabilirea unei soțoteli de curator în masă, care respînsă fiind de două foruri, el a intervenit ca să fie mai drept apreciată.

Nu cunoaște pe *Szelle*, ci numai pe soția lui, care a fost adeseori la dînsul, ca să-i ceară sprijinul în afacerea soțului său. El a și scris d-nei *Szelle* a avut cu dînsa relațiuni bănești, împrumutat fiind de d-na *Szelle* cu bani. Inușii se găsea și se găsește în grele încurcături financiare, de care avea de gând și spera că se va scăpa cât de curînd.

Își găsisse dl jude tocmă la d-na *Szelle*, care umbla să-l dispună în fa-

vorul soțului său, locul de unde să se împrumute?

Și dl judecător dela Curie e curat ca aurul?

Și mai spune că nici nu s'a gândit să-și ceară pensionarea, deși a primit decretul următor:

Magnifice Domnule,

În urma raportului d-lui ministru regeșc al justiției, dela 4 l. c. 7251—4 m. e. Nr. 901 Majestatea Sa cesaro-regească, prin înalta hotărîre dela 6 Iulie c. prea grațios s'a îndurat a absolve pe Magnificența voastră de funcțiunea de judecător al Curiei regești. admitînd ca Magnificența voastră, în baza art. de lege XI. cap. 20 punct. a) §. 21 aliniat 2 din anul 1885, să fie trecut în statul pensionar temporal.

Budapesta 1901 Iulie 13.

Paiss Andor,
p. pres.

Eată desmînițată chestia privitoare la cererea de pensionare și puțin calificată chestia împrumutului în legătură cu intransigența în puritate a decătoarească.

Ancheta din partea forurilor competente s'a pornit; ce va aduce? Încep însă a se spune prin publicații alte nume, de Juzi înalți legate cu chestia *Szelle*. Așa este de es. IImele lui *Grecsák Károly*, în cre *Szelle* pute avea încredere ca întrun „șogor” al lui *Kormos*.

DIN AUSTRIA.

Pe cănd Reichsrathul stă sub zăbr, vieața politică abia mai licărește; dă să asemănătoare schioteie celor din Reichsthal în părțolul luptei din Diestele provinciale.

În ședința dela 15 Iulie a Diei Austriei-de jos, deputatul *Ofner* vorbete asupra legii de pensiuine a învățătorilor. *Schneider* îl intrerupe mereu cu observări antisemite.

La o reflexiune ofensătoare alui *Ofner*, *Schneider* se infuriază, sare în su și îi strigă:

— D-ta ești un porc de jidov! Intră tură miserabilă! Acuși te păimuesc!

Mareșalul provincial: D-le *Schneider* nu ai cuvîntul.

Strigăte în stînga: Atât?

Gregorig (întorcîndu se spre stînga): 5, 7, 63!

(*Gregorig* înjură prin cifre, a căror chee e cunoscută tuturor membrilor Dietei. Cele trei cifre reprezintă o înjurătură atât de obscenă, încât nu se poate reproduce).

Strigăte în stînga: Pe dl *Schneider* nu-l provocați la ordiue?

Mareșalul provocă la ordine pe *Schneider*.

Schneider: Provocați și pe jidov, că m'a ofensat.

După această scenă, ședința a urmat în... liniște.

Din România.

Salutarea marelui duce Alexandru Mihailovici.

Principele Moștenitor Ferdinand al României a sosit la Constanța în dimineața zilei din 15 Iulie, pentru a saluta pe marele duce Alexandru Dela gară A. S. R. a plecat direct la port. Aci erau de față dl D. Sturdza, prim-ministru; dl Luca Ionescu, secretar general al ministerului de interne; corpal consular, toate autoritățile civile și militare și un numeros public.

Musica a intonat imnul regal, iar mulțimea a scamat cu entuziasm pe A. S. Regală.

Principele Ferdinand a trecut pe dinaintea frontului format de garda de onoare cu drapel, și a primit raportul de situația garnizoanei.

A. S. Regală a binevoit apoi a se întretre, mai mult timp cu persoanele de distincțiune prezente.

În acest timp, marinarii de pe vasele flotilei române, urcați pe catarguri, aclamau frenetic pe moștenitorul tronului.

Principele Ferdinand îmbarcându-se pe o balenieră a descins pe vaporul „Regele Carol I.”

La orele 9 a sosit în fața portului și cuirasatul rusesc „Rotislav”, condus de un pilot român.

Cuirasatul a staționat în largul mării, trăgînd salve, la cari au răspuns tunurile marinei române așezate pe Bulevard.

La sosirea A. S. R. Principeiui Ferdinand, cuirasatul rusesc „Rotislav” a salutat

cu salve repetate, ear la catargul cel mare din port s'a ridicat tricolorul românesc.

La salvele cuirasatului, a răspuns de asemenea bateria de pe Bulevard.

În același timp, încrușișătorul „Elisabeta” a tras mai multe salve în onoarea Marelui Duce.

Șipitanul comandor Coslinsk și locotenentul comandor Grașoski au mers pe bordul cuirasatului rus și au salutat pe Marele-Duce, cel dintîiu în numele marinei regale române, cel al doilea, în numele Principeiui Moștenitor, a cărui vizită a anunțat-o.

Dl de Fonton, ministrul Rusiei (la București, și dl. Ladijenski, consul general al Rusiei la Galați au venit pe bordul vaporului „Regele Carol I.” și au salutat pe A. S. R. Principele Ferdinand.

Comandantul staționarului englez de rășboiu „Coekarice” a venit de asemenea să salute pe Principele Moștenitor.

Comandorul Eustațiu a întors visita comandantului staționarului englez.

La orele 11.30, A. S. R. Principele Ferdinand, purtînd uniforma de general, însoțit de dl D. Sturdza, președinte al consiliului de ministri și ministru ad-interim la rășboiu, precum și de dnii adjutanți Pressan și Grașoski, a făcut visita anunțată marelui Duce Alexandru Mihailovici.

Cuirasatul rus arborase tricolorul român.

La plecare, A. S. Regală a fost petrecut pînă la seara de îmbarcare de către marele Duce, în sunetul imnului regal român și în salvele repetate ale tunurilor de pe cuirasatul rus.

Îmediat, marele Duce, însoțit de dl de Fonton, de dl Ladijenski și de adjutanul său, a întors visita A. S. Regale, pe bordul vaporului „Regele Carol I.”

Marele Duce a fost primit în sunetul imnului rusesc. Garda a dat un raport.

Vizita a durat un sfert de oră.

După vizită, a urmat un dejun pe vaporul „Regele Carol I.” de 14 persoane.

Spicuri din presa maghiară.

Pentru Maghiarii din părțile sudice! Nu-i glumă, nemaghiarii amenință să copleșească pe „patrioți”, nu numai în Săcume, ci chiar și în Banat. Eată în această privință cum se jeluște „Pesti Napló”:

„In finutul de sud al țării, agitat de ziarele germane, române și slave, abea luptă contra curentelor un ziar maghiar de acolo.

O lacrimă

— Memoriei lui A. Ianu. —

Dormi ușor, geniu mare, suflet blînd și simțitor!.. Ostenit-ai destul în lumea asta... Și dacă n'ai ajuns să îți realizezi toate planurile mărețe le vei ajunge de dincolo, în pacea liniștii eterne, de care se va bucura blînd sufletul tău!..

Din leagăn ai luptat pentru ideal — și tu luptă jertfă al căzut pentru el!

Cînd te-am perdut, te-am plîns c'o lacrimă ferbinte; și ne am adunat în jurul tău să dăm cinste cuvenită sfîntului tău mormînt!..

Și au venit împilatorii neamului nostru, înarmați pînă în călcăie, ca să păzească localul tău de veci!

Și ne-au oprit să presăram cu flori mormîntul tău și să le udăm cu lacrimile noastre! Și au crescut spinii — și s'au bucurat cel-ce ne urăsc și i au legat cununii, ca flori pe mormîntul tău!..

Dar poate ori cît să întărească străjile la mormînt: Seninul tău vecnic ne va lumina, din lacrimile noastre vom înălța în inimi tot atâtea piramide și numele și faptele tale din inimile noastre nururia neșterse vor fi!

Ioșif Stanca,

„Autorii” sibiieni, sau cum se vindecă seceța literară?... —

— Crâmpîță literară „actuală”. — (Urmare și fine).

Hei, hei, dar se vede că m'am prea slobozit la sămînșă de vorbă. Iau să lu-

chelem. M'am pornit cu grabă, și m-am întălnit cu zăbava. La urmă încă o să mă pecetuiască și pe mine cineva în frute cu pretenții de... „autor”. Măcar că eu v'am spus dela început, că ținta mea aci a fost numai să mă plîng de seceța literară. Am căutat leacuri și iruri care-s bune pentru vindecarea „acestei rane naționale și vi-li am pus dinainte. Poftim, alegeți și le urmați dacă vă dă mîna. Ear dacă aclea vi-se par șoade, și polologhia mea necăită, vă rog, nu mă prea meniți necuratul. Pentru că vă spun pe cinste, că năzbușile mele sunt numai niște pul de scăiete pe lîngă alte țanțose cucute ce rîzar azi cu nemiluita pe ogorul literaturii noastre. În sffrăit nici dumniavoastră nu cred să mă știți spune despre ce anume am putea scrie noi, aști cu inima de-a stînga — după zisa scripturii — aști cari n'avem nici talente, nici poziții înalte, nici putere în mîna, nici bani în pungă?... Chestiile frumos sunătoare ni-le-au luat alții de pe tavă. Pe cîmpul „activității și pasivității” rîndur rîndurî cosesc alții, „paginile luptei noastre pentru existență” le cos și le descos alții; în holdele și pe plaiurile poesiei zburdă și trepădează Pegazii altora; ei, pîi nouă ce „probleme actuale” ne mai rămân, decăt vorbe... vorbe...

Dar eu socot, că nu facem rău dacă scri-m tot ce ne trăsnește prin craniu.

Așa dar la muncă băieți! Astăzi cînd ne tînguim de atîta lănceză pe toate potecile românești; astăzi cînd toate noroadele aleargă înainte cu abur și electricitate; astăzi cînd Zola țipă și trăsnește cu „Travail”, „Travail”, ear noi nemernicim pe pustietățile „seceței” și a „pasivității”; astăzi, cînd tot snobul și ferentosul țiar și cărpă niște fraze mai pogane decăt asta pe care o cărpă eu aci; astăzi, cînd blagoslovitu-nea soarta cu atîția bărbai luminați și doctori în limba română... astăzi... mă rog, da, astăzi, oare nu-i păcat de Dumnezeu a tîngi cu mîinile în sân la rîul și întunerecul ce ne cuprinde și la cel ce ne va cuprinde?... La muncă, voi cei ce stați în admirele Luași condeiele în mîna; probleme actuale vă așteaptă. Să muncim cu toții și să nu uităm nici de vorba aceea a turcului ci-că... exempla trahunt!..

Bine bre, dar eu numai acum, în ferbințelile entuziasmului îmi trag de samă, că în fruntea acestei crâmpite actuale v'am făgăduit, că voi ținea cuvînt despre „autorii sibiieni”... Și cînd colo, am pornit pe horaiță, numai ca să nu stau locului.

Păi, cinstită să le fie poala hainei domnilor autori. Cucerniciile lor sunt dintre cei stropiți cu isop și fără prihană. Lumina Luminării Lor precovrîște întunecimile minții noastre a celorlalți păcătoși pămînteni. De-aceea nu ne prea putem slobozi

la taifasuri împreună. Bine să ne pară, dacă de pe „spatele asinilor” unde tronează, se pogoară la noi atunci, cînd poveste trebuie să ne țină (firește, totdeauna în persoana tăii...) despre isprăvuri mari plăsmuite prințului.

De altfel, să nu le fie cu bănat sfîinților lor. Laude n'am mai găsit în dicționar. Le-au cules toate alții. Așadar mie nu-mi rămîne alta, decăt să mă închin cu plecăciune, și drept priinos pentru binefăcătoarea lor osteneală literară, să le glăsuiesc și eu din toată inima o scurtă și smerită bogorodiciună:

Domnilor doctori, cei fără prihană, care bine v'ați nevoit și v'ați încununat cu toată mărirea pămîntească, să trăiți, și bună să vă fie inima, precum viț căutătura! Dar bice ni-ar părea, dacă n'ați uita nici sfîinția voastră, că vanitatea și megalomania sfîinției voastre în toate treburile, fie dregătoriale ce le ocupăți, fie apele literare pe cari văslășiți, se întrec în pas cu rîmă după rîmă...

Să trăiți, și să spoiiți literatura și mai departe!

Ear tu nație fericită, fundulește-te!..

Aesculap.

Acum a pășit la mijloc, în interesul maghiarilor, contele Nakó Sándor, mare proprietar în acele părți, fiul P. T. deputatului contele Nakó Kálmán. Cu scopul acesta, a încredințat pe Polyá Endre, redactorul responsabil al foaiei „Nagy-Szent-Miklós” să ridice ziarul său, cu soriginul moral al publiciștilor și ziaristilor cunoscuți, la un astfel de nivel, care pentru întreg publicul din părțile sudice, față cu foile locale, să se prezinte ca o plăcută lectură (sic!) Junele contele a declarat, că va sprigini și moral și material ziarul cu tendințe de desăvârșire maghiare.

Se vede că-i place să cheltuiască de geaba, d-lui Conte. Dacă are bani, adică de ce nu și-ar permite acest lux?

Ș'apoi contribuie și d-sa pentru un confrate maghiar, care, de ce oare n'ar trăi mai bine decât cum o duce, în „patria maghiară”, solitar într-o atâția nemaghiară!

Electoral vieții maghiare în Banat tot nu-l va inventa „Nagy-Szent-Miklós” nici kis-grof Nakó.

CUGETĂRI.

Nu e nimic mai greu, de cât a păstra prietenia până la sfârșitul vieții.

(Scipio).

Bărbații stăpânesc lumea, ear' femeile pe bărbați! Ce vor mai mult de cât atât?

(G. Goltz).

Suferința bărbătească, dureri femeiești, toate se topesc în lacrimi; bărbatul însă plânge cu inima ear' femeia — cu nervii.

(O Blumenthal).

Un bărbat înamorat e un nebun, o femeie înamorată e un înger!

(A. F).

Glasul întregii naturi ne strigă: că este un Dumnezeu!

(Voltaire).

A iubi ca să fim iubiți e lucru omenesc, dar' a iubi fără speranță de-a fi iubit, e mai mult de cât chiar îngeresc!

Omul care apucă a fi predominant de amor, poate zice minții: „rămas bun”!

Geniul femeilor se află în inima lor, pentru aceea toate faptele cele mari ale lor purced din iubire.

Inocența și calitatea femeilor sunt cele mai sublim și suare virtuți pe pământ!

Imignațiunea și dorul au passe porte liber.

Nu se poate explica de ce-ți place câteodată să superi persoana, pe care o iubești!

Durerea e mai intimă omului, ca bucuria. Poeții chiar au reușit să zugrăvească infernul mai bine de cât cerul.

(Vallour).

O vorbă rea rănește mai mult de cât o sabie ascuțită!

(Prov. germ).

Nu se pot cunoaște toate comorile de devotament ce sunt ascunse în inima unei femei, care știe să iubească!!!

Pe bărbat îl cunoști după-cum știe prețul femeii!

Noutăți

ARAD, 17 Iulie n. 1901.

Majestatea Sa la Salzburg. Majestatea Sa a sosit dela Ischl la Salzburg, pentru a asista la desvelirea monumentului răposatei împărătese-regine Elisabeta, ridicat în acel oraș. Majestatea Sa a fost obiectul ovațiilor entusiaste ale mulțimei imense adunate la serbătoarea din Salzburg.

Deschiderea drumului de fer bosniac. Guvernul austriac și ungar, au fost autorizate la anul 1898 să facă o linie de drum de fer în Bosnia, începând dela Gabela până la golful Cattaro, cu linii laterale

în direcția Trebinic de-o parte și Gravoza de altă parte, în întindere de 207 kilometri. Acest drum de fer a costat 22 milioane 632.000 coroane.

Prin această linie, portul dalmatin Ragusa, atât de vestita republică, mai ales prin comerțul său maritim, în veacurile XIII—XVI., e menită să reînvieze.

Deschiderea noului drum de fer s'a făcut cu mare solemnitate, în prezența persoanelor înalte și a câtorva miniștri din ambele jumătăți ale monarhiei.

Ministrul-șef austriac Dr. Koerber a plecat Sâmbătă, la Ratot, unde petrece ministru-șef unguresc Széll. S'a reîntors luni la Viena. Visita n'a avut caracter politic.

Osămintele episcopului Lemenyi se vor desgropa din cimiterul San-Marc din Viena și se vor transporta săptămâna aceasta la Blaj, unde se vor așeza în cripta dela biserica curții mitropolitane, împreună cu a celorlalți arhiepiscopi uniți.

Crispi bolnav. zărele din Roma anunță că bărbatul de stat, fost prim-ministru în mai multe rânduri, Crispi, e greu bolnav. Știrile din urmă sosite din Neapol, unde petrece Crispi, ne vestesc că starea sănătății veteranului s'a îmbunătățit deja în mod simțitor.

Consistorul arhidieceșan a ținut luni — scrie „Telegraful Român” — ședință plenară ordinară, la care au luat parte un număr însemnat de asessori. Dintre cei externi erau prezenți d-nii V. Oaiș și A. Vlaicu din Brașov. Intre alte obiecte s'a decis și definitivă întregire a protopopiatelor vacante: Agnita și Turda.

Un candidat a fost numit administrator actual Nicolau Moldovan ales cu 11 voturi contra 2, pe cari le-a intrunit contra candidatul oficial cons. Ioan Baptist Boiu; ear' la Turda s'a numit parochul Iovian Mureșan, paroch în Trăsnea. Contra candidatul Theodor Ciortea, paroch în Cojocna, care a intrunit 5 voturi.

În prejma adunării generale a Asociațiunii Fund chiar acum la ordinea zilei chestiunea incompatibilității în parlamentul ungar, suntem de credință, că nu va fi rău dacă vom pune pe tapet chestiunea aceasta și față de comitetul Asociațiunii transilvane, care se va premeni la adunarea generală din toamna aceasta. Ne permitem deci a pune întrebarea că: oare compatibil este ca unii membrii din comitetul Asociațiunii să ocupe și funcțiuni salarizate de Asociațiune, sau viceversa, ca funcționarii de ai Asociațiunii să fie membrii în comitetul acesteia?

Noi credem că aceasta s'ar pute admite numai în cazul extrem când în centru adică în Sibiu, nu s'ar afla destulă inteligență, ca locurile din comitet și cele de funcționari să fie ocupate de persoane deosebite.

Această chestiune de incompatibilitate ar trebui să se pună pe tapet, cum zic, chiar la adunarea generală din Septembrie, când se va alege comitetul; fiindcă lucrurile ar merge cu mult mai bine și mai punctual, când funcționarii vor fi subordonați comitetului.

Un membru bândășean.

Noua întocmire a fondului de pensie, pentru profesorii, protopopii, preoții și asessorii consistoriali din Arhidieceșana română ortodoxă, se comunică printr'un Circular publicat în fruntea organului oficial „Telegraful Român”, Nr. 73 dela 3/16 Iulie.

„Când aducem la cunoștință tuturor — se spune în circulară — provocăm pe

unul fie carele să se declare aici în scris în termen până la 1 Octombrie 1901 st. v. și să arate dacă voințe și optează pentru favorurile și obligațiile din statutele nouă (intocmite de ultimul Sinod), sau rămâne cu drepturile și datorințele după statutul vechiu?

Convențiile comerciale cu Mexicul. De curând relațiile diplomatice dintre monarhia noastră și republica Mexic au fost reluate. Aceasta aduce cu sine necesitatea uniunei consulare și convențiunii de extradare. Aceste chestiuni sunt în desbatere la ministerul de externe; în același timp se v. găsi o formulă provizorie de convenție comercială, până când vor veni la rând convențiile comerciale cu toate statele străine.

Clădirea „Hofburg”-ului din Viena stagnează. Deși exteriorul, cu decorațiunile și în partea Sud-estică e gata, încă nu e hotărât nodul cum ar fi să se aranjeze pe din launtru, pentru ca să fie corăspunzător și condițiilor din viitor. Majestatea Sa a declarat în cercuri apropiate de persoana Sa, că nu se va muta din vechea sa locuință din Hofburg, și acesta va fi un motiv, pentru care lucrările stagnează.

Statuia lui Pasteur. Orașul francez Arboisridică statuie descoperitorului leacului ontra turbăreii, marelui Pasteur, care în acest oraș și-a făcut primele studii. Statuia va reprezenta pe Pasteur șezând; va fi creată de artistul Dailon, și va fi desvătă la 6 Octombrie.

Capitan de honvezi escroc. Capitanul de honvezi Lükö Barna din Seghedin a fost condamnat la 9 luni închisoare și pierderea gradului de ofițer, pentru că a sustras 800 coroane din banii regimentului. El este învrăstă abea de 28 ani, e de puțin timp în Seghedin, și a fost în stare să facă, par'că n fugă, în oraș, 24.000 coroane datorie.

ericiți creditor!

alonul cu cărmă. Din Paris se scriu următoarele despre asconsiunea a 2-a a balonului Dumont:

Balnul a ajuns în 15 minute dela St. Cloud la tuzul Eifel, pe care încunjurându-l, de 2-ori a depărtare de 30 metri, între etagiul II și I, se lasă aproape precis la St. Cloud. De-oată observase publicul, că rotula de aripi, care la minut face 300 învrtituri, s'a oprit în aceeași clipă un vântuleț de Vest mână balonul spre Sena. Dumont scoate bricagul și face o spărtură în balonul propriu zis, așa că acela pe dată se lasă în jos, și se oprește într'un copac din parcul Bois de Boulogne, de unde aeronauții sunt luați jos cu scări. Causa eșecului, zice Dumont a fost că motorul de petrol cu putere de 16 cai nu a fost bine regulat.

Societatea „Aero-club” din Paris a dat premiul Henry Deutsch de 100.000 franci inginerului Dumont Santos, fiindcă a îndeplinit propusul său, de a încunjura de 2-ori turnul Eifel.

Legea de presă în Rusia. Din Petersburg se anunță, că noua lege de presă, mult așteptată, s'a pregătit deja. Prin ucazul Țarului se desființează rigoarea de până acum și se spune, că de aici înainte rigoarea se va stabili nu pe timp nedeterminat ca până acum, ci pe timp cu termen fixat. Foile sunt scoase de sub cenzura extraordinară din trecut, așa că ele pot să se miște mai liber.

Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea, de dl N. Iorga, a

apărut și volumul II, cuprinzând Epoca lui Petru Maior, epoca „marilor ardeleni”, cum îi zice distinsul autor și Escursuri.

Se găsește de vânzare la librăria Klein Mór în Arad și la Administrația ziarului nostru. Prețul unui volum e 10 coroane.

Carte premiată. Universitatea din București a premiat lucrarea intitulată „Cauzele mortalității primei copilării în România și mijloacele de a-o combate”, prezentată de d-nii Dr. Alexandru Kaminski, fost șef al serviciului statistic din direcția serviciului sanitar, actual medic primar al județului Tutova, și N. T. Ionescu, licențiat în drept, șef de birou în direcția sanitară. Lucrarea este dată deja la tipar și în curând va vedea lumina zilei.

Babă polițist de noapte. Greutățile politice apasă așa de greu asupra comunelor, încât inventivii locuitorii din Doboca au hotărât să facă cu rëndul pe paziciul de noapte, pentru a se scuti de cheltuiala plătită unui polițist de noapte. Și serviciul îl fac nu numai bărbații, ci și femeile; mai ales babele, cari ș'asa nu prea pot dormi mult. În zilele trecute — spune un ziar maghiar — s'a prezentat comisiei polițienești din Dunaszekcső, drept polițist din Doboca, o femeie de 70 de ani.

Se caută o mireasă uriașă. La finea lunii Iulie espiră concursul pentru un premiu de o sută mil de franci pus pe sama celei mai uriașe perechi de oameni, — bărbat și femeie, fie de ori ce naționalitate și din ori-ce țeară, care se va prezenta în persoană în Paris. Foile din Paris scriu, că jumătatea mai tare din perechia autată, bărbatul, a sosit deja la Paris. E un Eglez din China și are doi metri și douăzeci de centimetri în înălțime. Dacă se va prezenta și jumătatea mai slabă, o mirersă de asemenea înălțime, premiul sigur că e al lor.

Petrecere de vară. Tinerimea din Basna și jur invită la petrecerea de vară ce se va ține Duminecă în 4 August n. în sala hotelului dela Băile din Basna. Venitul curat e destinat pentru biserica română din Basna. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 2 coroane, de familie 4 coroane.

Suprasolviri se vor chita pe cale ziaristică pe lângă cea mai mare mulțumită.

ULTIME ȘTIRI.

În procesul Sarafoff.

Sofia 16 Iulie. Sarafoff și tovarășii săi au făcut o cerere la tribunal, rugându-l ca să fie convocați jurații în sesiune extraordinară încă în luna aceasta. Ca precedent se provoacă la procesul pentru asasinarea femeii Simon Ana, care provocase în timpul său o mare consternare.

Cer tot-odată, pușcăriașii, să fie liberați pe cauziune.

Din China.

Londra 16 Iulie. „Morningpost” află din Niucivang că Rușii pregătesc o proclamație, prin care se va declara luarea în posesiune de către Rusia a aceluia teritor.

„Dail Mail” află din Tokio, că sunt semne de o apropiată alianță între Rusia și Japonia.

Editor. Aurel Popovici Barcitanu. Red. respons. Ioan Rysu Șirleanu.

CONCURS.

Subsemnatul senat al internatului gr. or. român diecesan din Beiuș prin această publică concurs pentru îndeplinirea postului de prefect la acest internat.

Pentru acest post pot recurge clericii gr. or. români cu examen de maturitate sau și alți tineri gr. or. români cu calificățiune academică.

Vor fi preferiți acei concurenți, cari posed perfect limba germană, și cari știu conduce corul vocal. Aceste împrejurări sunt deosebit a se accentua în recurs.

Remunerațiunea anuală a prefectului se compune din:

1. O remunerațiune de 400 coroane (200 fl)
2. Din proviziune întregă și anume: vipt, locuință, încălzit și luminat.

Concurs-urile ajustate cu testimoniu școlă și cu extras de botez sunt a se trimite până în 18 August c. n. la subsemnatul senat în Beiuș.

Cel ales are să își ocupe postul în 27 August c. n.

Dat din ședința senatului internatului, ținută în Beiuș, la 30 Iunie 1901.

Senatul internatului gr.-or. ron. diecesan din Beiuș.

„Biblioteca Noastră“. Au apărut de curind două broșuri: Nr. 38-3) legende și alte descrieri V. Alexandr, cu portretul autorului, — prețul 5; fileri; și Nr. 42: Literatură Poporală culeasă din diferite colecțiuni, de E. Hodoș, — 28 fil.

Doritorii de a-și procura aceste prețioase publicațiuni și-le pot comanda direct dela dl E. Hodoș, profesor, Caransebeș.

In Ungaria cea mai veche fabrică de reovisite bisericesti și prapore

Oberbauer A. succesorul

furnisorul de curte al altetelor Lor ces. și reg. Archiducelui Iosif și Archiducesei Clotilda.

Budapesta IV. Văezi-uteza 15.

Intemeiată în 1868.

De cinci ori premiată.

Firmă recunoscută de toată încrederea, serviciu prompt.

Recomandă magazinul seu cu asortiment bogat și anume: Totfelul de ornate bisericesti. Cea mai frumoasă și mai bună confecționare în Felóne cu prețuri avantajoase, precum și prapori și steaguri pentru biserici societăți (reuniuni). Flamure pentru festivități și alte ocașii.

Potire, sfetnice pentru altar și de animat precum și cruci, apoi icoane sfinte pentru iconostas foarte bine executate. Plasnițe executate în deferite variațiuni.

Mostre și planuri însoțite cu nota de spese le trimit francate. 592 22—25

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 81—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;
 2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.
- Dealușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciomad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercaule și speciale.

Băile dr. P. Opre (foste „Katalin“.)

Piața Tököly, colț cu strada Lazar Vilmos.

Pentru domni și dame.

Modern aranjate: băi de aburi, basinuri mari cu apă caldă și rece, — băi de vana. Dușuri excelente.

Pentru bolnavi îngrijire și tratament nou, după cele mai noi cuceriri ale științei.

Prețuri moderate.

508 7—

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalăor poporale, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere le T. V. Păcățean.	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politicele“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istorie și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2.50 „
7.) „Răsboiul pentru neatarnare“ de George Coșbuc.	—	1.20 „
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
9.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3.60 „
10.) „Juvenilla“ — de Sextil Pușcariu.	—	1.60 „
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1.50 „
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	1.20 „
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiu tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
15.) Henric Ibsen „Zlăua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comande să se mai adauge de fle-care op 10 fileri spese postale.